

NEITOKAKADUN HOITO JA KÄSITTELY

Tämä ohje on Eettisen Eläinkaupan sertifikaattiliikkeen jakama lemmikkieläimen hoito- ja käsittelyohje. Tässä ohjeessa kuvataan neitokakadun tärkeimmät hoito-ohjeet. Laajempien hoito-ohjeiden hankkiminen tuoreista alan lehdistä ja kirjallisuudesta tai luotettavilta, esimerkiksi lajiyhdistysten ylläpitämillä nettisivustoilta, on suositeltavaa. Kaikkeen tietoon tulee kuitenkin suhtautua kriittisesti.

Elinikä ja aikuiskoko

Neitokakadu voi elää jopa yli 25-vuotiaaksi. Neitokakadun kasvu jatkuu koko ensimmäisen elinvuoden. Aikuinen neitokakadu painaa 70-120 g. Neitokakadun keskipituus nokasta pyrstönkärkeen on runsaat 30 cm. Koiraat ja naaraat ovat samankokoisia.

Sukukypsyyttä

Neitokakadu saavuttaa sukukypsyyden noin kahdeksan kuukauden iässä. Naaraan ei kuitenkaan pitäisi munia alle kahden vuoden ikäisenä, koska munien tuottaminen on hyvin raskasta.

Sosiaaliset vaatimukset

Neitokakadu on pari- ja parvilintu ja tarvitsee lajitoverien seuraa. Neitokakaduja voidaan pitää koiras- tai naarasryhmissä tai eri sukupuolta olevissa ryhmissä. Lintujen määrä tulee pyrkiä pitämään parillisena. Myös samaa sukupuolta olevat neitokakadut voivat toisinaan muodostaa pariskunnan. Mikäli lintu joudutaan eristämään toisista, sillä tulee olla näkö- ja kuulokontakti lajitovereihin. Lisäksi sen kanssa tulee seurustella runsaasti.

Mikäli kaksi aikuista lintua ostetaan yhdessä pidettäväksi, niiden on suotavaa olla tottuneita toisiinsa, jotta niiden välille ei syntyisi konflikteja.

Ihmisten seura ei korvaa lajitoverien seuraa. On harhakäsitys, että yksinäinen lintu kesyyntyy paremmin kuin ryhmässä elävä.

Neitokakadua ei saa pitää samassa asumuksessa muunlajisten eläinten kanssa.

Uusien yksilöiden lisääminen parveen

Kun parveen lisätään uusia lintuja, parvea on seurattava tiiviisti ainakin vuorokauden ajan. Neitokakadut hyväksyvät yleensä uudet tulokkaat ilman totuttelemista. Jos tilat ovat riittävän suuret ja ruokapaikkoja on tarpeeksi, aggressiivista käyttäytymistä ei esiinny. Jos jokin yksilö käyttäytyy aggressiivisesti muita kohtaan, se tulee erottaa toisista välittömästi. Aggressiivinen käyttäytyminen ilmenee toisen yksilön puremisena, nokkimisena ja jahtaamisena.

Aggressiivinen käyttäytyminen johtuu yleensä huonosta kohtelusta tai liian pienistä tiloista. Toisen yksilön sulkien nappiminen on eri asia kuin aggressiivisuus. Nappimista esiintyy yleensä pariskunnan sisällä. Kyseessä on käytöshäiriö, joka aiheuttaa lähinnä kosmeettisen haitan.

Neitokakadun pitopaikka ja tilavaatimukset

Huoneenlämpö 20-25 °C. Suuria lämpötilan vaihteluja, erityisesti voimakasta tuuletusta, tulee välttää.

Huoneilman suhteellinen kosteus 30-50 %

Valo-pimeärytmi 12/12 h.

Neitokakaduilla tulee olla himmeä yövalo. Mikäli neitokakadu säikähtää pimeässä, se voi loukata itsensä. Pelästys leviää helposti muihin lintuihin. Yövalo nopeuttaa rauhoittumista ja ehkäisee vahinkoja.

Lintujen päivävalaistus toteutetaan UVA+UVB-lampuilla, joiden värähtelytaajuus on linnuille sopiva (ns. lintulamppu), Lintulamppu tulee sijoittaa n. 50 cm:n etäisyydelle linnuista, sillä lamppujen tuottama säteily ei ulotu pitkälle matkalle. Lamppu voidaan sijoittaa esimerkiksi lepohäkin päälle tai sen viereiselle seinälle. Lamppu tulee suojata esimerkiksi verkolla, jotta linnut eivät pääse polttamaan itseään. Suojaverkon tulee olla sellainen etteivät lintujen jalat, varpaat tai niska pääse juuttumaan sen siihen. Lampun suojaksi ei saa laittaa lasi- tai muovikupua, sillä näiden läpi ei säteily pääse.

Linnuilla tulee olla mahdollisuus päästä halutessaan varjoon, eli koko häkki tai huone ei saa olla valaistu UV-valolla. Esimerkiksi lattiaa kohden voi olla varjoisampaa tai vaihtoehtoisesti jokin häkin sivu jätetään varjoon.

Jos huoneeseen pääsee luonnonvaloa, sitä ei valoisana vuodenaikana tarvitse keinotekoisesti pimentää yöksi. Pimennys on kuitenkin eduksi, koska säännöllinen vuorokausirytmä on tärkeä linnun terveydelle.

Linnuille suositellaan lämpölamppua. Lämpölamppu tulee sijoittaa siten, että lintuun kohdistuva lämpö on korkeintaan 35 °C. Lämpölamppu on suojattava tai sijoitettava siten ettei lintu pääse polttamaan itseään.

Neitokakadun lentohäkki tai huone ei saa olla vetoinen eikä paahteinen. Lentohäkin tai lepohäkin paikan on oltava suojaisa, mielellään seinää vasten ja poissa hälyn keskeltä.

Neitokakaduilla tulee olla jatkuvasti käytössään vähintään 6 m² elintilaa, joko huoneessa tai lentohäkissä (esim. 2x3 m) ja korkeutta vähintään 180 cm. Lentohäkin lyhimmän sivun tulee olla vähintään 100 cm. Lintujen lentolihakset surkastuvat, jollei niillä ole mahdollisuutta lentämiseen. Jos lintuja pidetään vapaana huoneessa, niillä tulee olla käytössään turvapaikka, *lepohäkki*, johon ne voivat halutessaan vetäytyä ja johon ne voi tarvittaessa sulkea esimerkiksi huoneen siivouksen tai tuuletuksen ajaksi. Kahden linnun lepohäkin pohjapinta-alan tulee olla vähintään 0,7 m² (esim. 120 x 59 cm) ja korkeuden vähintään 70 cm. Kutakin uutta lintua kohden häkin pohjapinta-alaa tulee olla 0,10 m lisää.

Huoneen tulee olla rauhallinen ja siellä tulee olla linnuille sopivia ja turvallisia laskeutumispaiikkoja, esimerkiksi kiipeilypuita. Ikkunoiden edessä tulee olla verhot tai ikkunat tulee peittää muulla tavoin, mikäli linnut eivät ole niihin tottuneet. Ovet ja ikkunat on pidettävä kiinni. Lisäksi on huolehdittava siitä, että huoneessa ei ole myrkyllisiä kasveja. Muunlaisia lintuja tai nisäkkäitä ei saa päästää samaan tilaan (lentohäkkiin tai huoneeseen) neitokakadujen kanssa.

Neitokakadujen elintilassa tulee olla mahdollisuus sekä lentää että kiipeillä. Neitokakadu viihtyy lentohäkin tai huoneen yläosissa ja liikkuu lähinnä vaakasuunnassa. Elintila tulee sisustaa siten, että neitokakadut voivat levittää siipensä helposti. Ruokakuppeja tulee olla niin paljon, että kaikki linnut pystyvät ruokailemaan yhtä aikaa ilman että lintujen välille syntyy kiistoja. Orsia tulee olla niin paljon, että kaikki linnut mahtuvat väljästi orsille yhtä aikaa. Orsien ja lelujen sijoittelussa kiinnitetään huomio siihen, ettei lentäminen esty ja ettei lintu orren keskellä istuessaan osu seinään tai kattoon. Ylimmän orren tulee olla vähintään hoitajan silmien tasolla, mieluiten korkeammalla. Orsien on oltava eripaksuisia, jotta voidaan taata jalkojen hyvinvointi ja kynsien tasainen kuluminen. Parhaat istumaorret ovat halkaisijaltaan 20-30 mm. Myös vinoon sijoitetut orret ja monihaaraiset luonnonoksat edistävät jalkojen hyvinvointia. Luonnonoksat toimivat lisäksi virikkeinä. Linnun jaloille sopivaa liikuntaa voidaan järjestää myös lattialle asetettujen kivien avulla. Lintua kannattaa rohkaista käyttämään kaikkia orsia ja kiviä hyväkseen vaikkapa orteen kiinnitettyjen herkkujen avulla.

Lepohäkissä tulee olla niin paljon tilaa, että linnut voivat levittää siipensä vapaasti. Orsia on oltava vähintään kaksi, jolloin ne sijoitetaan poikittain häkin vastakkaisiin päihin. Orret sijoitetaan siten, että linnut voivat luontevasti liikkua orrelta toiselle. Orret ja lelut on sijoitettava siten että linnuille jää lepohäkin pisin sivu vapaaksi lehahtamista varten.

Lepohäkissä tulee olla ruokakuppeja ja vesipulloja tai vesikuppeja. Lepohäkin rakenteiden on oltava sellaiset, etteivät linnun jalat, varpaat tai niska pääse juuttumaan niihin. Häkin pinnavälin tulee olla enintään 1,8 cm.

Muoviset tai hiekkapaperilla päällystetyt orret eivät ole hyväksi lintujen jaloille.

Neitokakadulle tulee tarjota myös virikkeitä ja nakerrettavaa, kuten kuumalla vedellä pestyjä, myrkyttömiä, mielellään haaraisia luonnonoksia, myrkyttömiä viherkasveja, kiipeilytelineitä tai -puita ja keinoja. Neitokakadun luonnolliset virikkeet ovat kiipeilymahdollisuus, ruoan etsintä ja silppuaminen. Silputtavaksi sopivat esim. wc- ja talouspaperirullat, munakennot ja aaltopahvi. Ruokaa voi esim. piilottaa häkin pohjamateriaaliin, jolloin lintu joutuu etsimään sitä. Tuoreruokaa voi kiinnittää roikkumaan tai piilottaa salaattipalloon, maissin- ja hirssintähkiä ja siementankoja voi ripustaa esim. huoneen tai lentohäkin kattoon jne.

Virikkeiden ja koriste-esineiden tulee olla turvallisia linnuille. Ne eivät saa olla myrkyllistä materiaalia. Niissä ei saa myöskään olla koloja, joihin lintu voi juuttua eikä niistä saa irrota sellaisia kuituja tai osia, jotka saattavat kietoutua linnun jalkoihin tai nokkaan. Pihkaiset puut eivät sovi virikkeiksi.

Peili ei sovellu virikkeeksi, koska se aiheuttaa linnuille stressiä.

Neitokakaduille tulee tarjota päivittäin mahdollisuus kylpeä huoneenlämpöisessä vedessä tai saada suihku. Liian kuuma vesi tuhoaa linnuilta höyheniä suojaavaa rasvaa. Kylvyn jälkeen lintu sukii ja ravastelee itsensä kuivaksi, mieluiten lämpölampun lämmössä. Jos lämmitysmahdollisuutta ei ole, on varmistettava, ettei huone pääse viilenemään esimerkiksi tuuletuksen seurauksena.

Kuivikkeet

Lepohäkin ja lentohäkin pohjamateriaaliksi soveltuvat esimerkiksi vähintään viikon vanhat sanomalehdet tai puuhake tai muu pölyämätön kuivikemateriaali. Pölyävää pohjamateriaalia ei saa käyttää, koska pöly ärsyttää lintujen herkkää hengityselimistöä.

Pohjamateriaalista poistetaan likaiset alueet päivittäin. Pohjamateriaali tulee vaihtaa vähintään kerran viikossa, tarvittaessa useammin. Hygienia on erityisen tärkeää, koska neitokakadu syö luonnossa usein maassa ja käyttää myös häkin pohjaa kupeista pudonneen ruoan etsimiseen. Pöly ja ulosteet poistetaan kaikkialta häkistä aina tarvittaessa, vähintään viikoittain. Elintila ja häkki puhdistetaan vedellä tai pyyhkimällä kostealla käyttäen tarvittaessa apuna harjaa. Myrkyllisiä tai hajustettuja pesuaineita ei tule käyttää. Siivouksen yhteydessä varmistetaan, etteivät häkkielementit ole ruostuneet.

Ruokinta

Luonnossa neitokakadun ravinnosta jopa 50 % koostuu siemenistä. 45 % sisältää vihanneksia ja vihreitä kasveja. Vain 5 % ravinnosta käsittää tuoreita hedelmiä. Neitokakadun pääasiallisena ravintona tulee olla hyvälaatuinen, lajille sopiva siemenseos. Sopiva siemenseos sisältää kanariansiemeniä, erilaisia hirssejä, pellavansiemeniä, kaurasuurimoita, rapsia, karstaohdaketta ja hamppua. Lisäksi voidaan tarjota kakaduille sopivia täysravintopellettejä.

Ruokaa tulee olla jatkuvasti saatavilla. Ruoka- ja vesipisteitä kannattaa sijoittaa eri puolille, jotta kaikki linnut voivat syödä ja juoda rauhassa. Neitokakadu voi olla hyvin ennakkoluuloinen uusien ruokien kohtaan, joten lajia on ruokittava jo nuoresta pitäen monipuolisesti.

Neitokakadulle tulee tarjota päivittäin monipuolista tuoreruokaa, pääasiassa vihanneksia ja juureksia (esim. ituja, hernetta, maissia, parsaa, parsakaalia, porkkanaa, kurpitsaa, vihreitä versoja) ja myrkyttömiä vihreitä kasveja (esim. voikukanlehtiä). Myös marjoja voidaan tarjota (esim. pihlajanmarjoja, viinimarjoja) tai miedon makuisia hedelmiä. Tuoreruoka ja kuivaruoka tarjotaan eri kupeista.

Rasvaiset siemenet, kuten auringonkukansiemenet ovat erittäin hyviä monityydyttymättömien rasvahappojen lähteitä. Niitä tulee kuitenkin olla tarjolla vain pieniä määriä.

Avokado, suklaa ja kaikki kofeiinipitoinen on myrkyllistä linnuille. Käristettyjä, voimakkaan rasvaisia, suolaisia tai maustettuja ruokia ei saa tarjota linnuille.

Proteiinin tarpeesta tulee huolehtia viikoittain esimerkiksi keitetyn munankeltuaisen, laktoosittoman raejuuston, elävien tai kuivattujen hyönteisten tai eläinkaupoista saatavan teollisen munaruonan avulla.

Kalsiumin saannista tulee huolehtia nestemäisen tai jauhemaisen kalsiumin avulla. Kalkkikivi yksinään ei takaa riittävää kalsiumin saantia. Kalkkikiveä on kuitenkin syytä pitää tarjolla jatkuvasti. Kalsiumin imeytymiseen tarvitaan D3-vitamiinia. D3-vitamiinin lähteenä käytetään linnuille tarkoitettua UV-lamppua. Myös munankuorista saa kalsiumia, ja kananmunankuoria voi pitää tarjolla jatkuvasti. Esim. ruuanlaiton yhteydessä tulevat kuoret pestään ja kuumennetaan, jonka jälkeen ne murskataan ja annetaan linnuille.

Neitokakaduilla tulee olla jatkuvasti saatavilla vettä. Veden voi tarjota joko kupista tai jyrksijöille tarkoitettuun juomapullostu. Kummassakin tapauksessa vesi vaihdetaan ja astia puhdistetaan päivittäin. Juomapullojen toiminta tulee tarkistaa päivittäin. On myös varmistettava, että linnut osaavat käyttää juomapulloa.

Kuivaruokekupit pestään vedellä vähintään kerran viikossa ja lisäksi aina tarvittaessa. Vihannes- ja hedelmäkupit pestään päivittäin. Päivittäin on varmistettava, että ruoka ei ole likaantunut ulosteista. Neitokakadun syödessä osa siementen kuorista putoaa takaisin ruokakuppiin, joten joka päivä on varmistettava, että kupissa on syötävää kuorien joukossa.

Neitokakadun totuttaminen uuteen kotiin

Uudessa kodissa neitokakadujen annetaan aluksi olla rauhassa häkissä ja tutustua ympäristöönsä. Hoitotoimenpiteet, kuten ruokinta ja häkin tai huoneen puhdistus hoidetaan rauhallisesti, jotta linnut eivät säikäy. Lintujen kiinnittämistä tulee välttää erityisesti ensimmäisten päivien aikana. Neitokakadut kesyyntyvät helpommin, mikäli ne saavat olla rauhassa ja oppia vähitellen luottamaan ihmiseen.

Muutaman päivän kuluttua lepohäkin ovi voidaan jättää auki, jotta neitokakadut voivat rauhassa tutustua vähitellen uuteen elintilaansa. Linnut stressaantuvat jahtaamisesta, joten ne tulee tarvittaessa houkuttaa häkkiin esimerkiksi herkkupalojen avulla.

Käsittely

Neitokakadu on päivälintu, mutta sen vuorokausirytmiiin kuuluu myös päiväuni. Nukkuvan linnun häiritsemistä tulee välttää.

Neitokakadua käsitellään rauhallisin, varmoin mutta hellävaraisin ottein. Kesyyntä lintu säikkyä äkillisyyksiä ja äkillisiä ääniä. Tarpeetonta käsittelyä tulee välttää, koska kiinnittämisen ja käsittelyn on linnulle erittäin stressaavaa

Neitokakadun kiinni ottamiseen käytetään pienisilmäistä haavia. Haaviin joutunutta lintua pidetään selästä hellävaraisella, mutta varmalla otteella painaen siivet kylkiä vasten, jolloin siivet eivät vahingoitu eikä lintu pääse lentoon. On huomattava, että lintua ei saa pitää kiinni rintalastan puolelta, koska tällöin sen hengitys saattaa estyä. Käsiteltäessä on varottava myös linnun niskaa.

Linnun kiinnittämistä helpottaa huoneen hämärtyminen. Hämärässä lintu ei näe lentää, jolloin se on helpompi ottaa kiinni.

Jos neitokakadu on kesy, sen voi siirtää haluttuun paikkaan käden päällä tai suoraan orrella. Siirtämislaitte asetetaan linnun eteen ja annetaan linnun itse astua sille. Siirtämislaitteella ei pidä painaa tai tökkiä linnun vatsaa. Vaihtoehtoisesti lintua voidaan kantaa pitäen sitä selästä painaen siivet hellävaraisesti kylkiä vasten.

Pitempiä matkoja lintua tulee kantaa orrella varustetussa kuljetushäkissä tai tukevassa pahvilaatikossa, johon on tehty ilmareikiä. Käsiteltäessä on muistettava, että linnun luusto on hauras ja se vaurioituu herkästi häkin tai kuljetuslaatikon pudotessa. On myös varmistettava, ettei häkki tai laatikko pääse aukeamaan.

Koska neitokakadu voi kääntää päänsä suoraan taaksepäin, se ylettyy puremaan myös tästä asennosta. Käsineet tai linnun ympärille käärittävä pyyhe estävät ihmiskäden hien tarttumista sulkapeitteeseen ja suojaavat puremilta.

Neitokakadun nokan, kynsien ja höyhenpeitteen hoito

Vaihtelevan paksuisilla luonnonpuilla ja pedikyyriorsilla voidaan neitokakadun kynnet yleensä pitää tasaisen pituisina, eikä leikkaamistoimenpiteitä tarvita. Pedikyyriorret eivät kuitenkaan saa olla ainoita häkissä tarjolla olevia orsia. Jos neitokakadun kynnet kasvavat liikaa, ne täytyy leikata. Valoa vasten etenkin vaaleakyntisillä linnuilla erottaa kynnen sisällä kasvavan verisuonen. Leikkaaminen tapahtuu noin parin millimetrin päässä verisuonen päättymiskohdasta. Kynsien leikkaamiseen kelpaavat ihmisten tai kissan kynsisakset.

Neitokakadun nokka kasvaa jatkuvasti, joten se tarvitsee mahdollisuuden nokkaa kuluttavaan puuhailuun. Esimerkiksi oksien nakertelu tarjoaa nokalle töitä. Nokan ylikasvu on harvinaista nuorilla, terveillä yksilöillä, joskin nokan kärjen ristikkäisyyttä saattaa esiintyä. Nokan leikkaaminen on jätettävä asian osaavalle henkilölle.

Ylikasvaneessa nokassa joko ylänokka on selvästi pitempi tai erimuotoinen kuin lajitovereilla.

Neitokakaduille tulee tarjota päivittäin, mieluiten aamuisin, mahdollisuus kylpeä huoneenlämpöisessä vedessä. Liian kuuma vesi tuhoaa linnuilta höyheniä suojaavaa rasvaa. Kylpyastian voi myös pitää koko päivän saatavilla, jolloin linnut saavat rauhassa tottua siihen ja voivat mennä kylpemään silloin kun tahtovat.

Kylpyammeeksi sopii esimerkiksi seinälle ripustettava tai lattialle asetettava lintuamme tai lattialle sijoitettu laakea astia. Vettä tulee olla noin 2 cm, jotta linnuilla ei ole vaaraa hukkoa siihen.

Kylvyn jälkeen lintu sukii ja ravistelee itsensä kuivaksi, mieluiten lämpölampun lämmössä. Lämmittelymahdollisuudesta huolimatta on varmistettava, ettei huone pääse viilenemään esimerkiksi tuuletuksen seurauksena.

Pesiminen ja sen ehkäisy

Jos poikasia ei haluta teettää, ei linnuille pidä antaa pesäpönttöä. Pesäpöntön puuttuessa linnut laskevat joskus munia häkin pohjalle. Munat tulee poistaa ja hävittää viikon sisällä ensimmäisen munan muninnasta. Poistetut munat tulee korvata tekemunilla, joiden annetaan olla häkissä kunnes emo lopettaa hautomisen. Munia ei pidä pelkäästään ottaa pois, sillä naaras munii usein puuttuvien munien tilalle uusia ja jatkuva muniminen rasittaa naarasta.

Jollei muninta-ajankohtaa tiedetä tai munia ole poistettu viikon kuluessa muninnasta, annetaan emon hautoa munat. Uusimmissa tutkimuksissa on havaittu, että lintujen alkioit tuntevat kipua. Tämän vuoksi yli viikon ikäisten munien hävittäminen ei ole suositeltavaa.

Mikäli häkissä on vain naaraita, munia ei tarvitse poistaa, koska ne eivät hedelmöity.

Jos poikasia syntyy, ne eivät saa syntyä lattialle, sillä niiden kehitys voi kärsiä vakavasti tai ne saattavat kuolla. Kuoriutuvilla poikasilla tulee aina olla pesäpönttö.

Neitokakadun lutino-värimuotoa ei saa pesittää toisen lutinon kanssa, sillä alkujalostuksen sisäsiitoksesta johtuen lutinoilla on yhä monia terveydellisiä ongelmia, jotka voimistuvat, mikäli kaksi lintua yhdistetään toistensa kanssa.

Lutino- tai kanelivärimuotoa ei tule myöskään pesittää linnun kanssa, joka on joko dominoiva hopea ("edged") tai resessiivi hopea ("ashen fallow").

Terveys

Neitokakadun vointi ja sen ympäristö tulee tarkistaa päivittäin. Neitokakadu pyrkii salaamaan sairautensa, joten jos neitokakadu vaikuttaa apaattiselta tai ei syö tai liiku, se on vietävä välittömästi lintuihin erikoistuneelle eläinlääkärille. On huomattava, että nukkuessaan tervekin lintu näyttää pörheältä.